

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celokupni račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.348 za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
Istoletni, petletni, desetletni
maloglasni po 150
in 20, večji oglašaji
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
rezen pondelke in
dneva po prazniku

Slavlje našega osvobođenja

Solun, simbol našega određenja in zednjenja. Solun vesel spomin, Solun novo jutro zgodovine jugoslovanskih narodov.

Solunska vojna zmagaja je pomenila zmago načela samoodločbe narodov, po katerem smo Jugoslavlani v nekdanji Avstriji svobodno mogli odločiti svojo nadaljnjo usodo, pri Solunu so prvič stopili Srbi, Hrvatje in Slovenci ramo ob ramo, srce ob srcu proti skupnemu nasprotniku, tam je prejela nova jugoslovanska država svoj krst krvi. Solunska zmagaja je temelj, na katerega smo zgradili 1. december.

Kakor je 1. december praznik vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, tako je naš skupen praznik obletnica Soluna, le da nam je še toliko sveteljši, kolikor je neposrednejša obnova spomina svetega pa neizmerne trpljenja Srbov in jugoslovanskih dobrovoljcev za narodno državo.

Vsi narodi naše kraljevine in vlada so se potrudili, da svetu, zlasti našim prijateljem, ki so nam pred desetimi leti pomagali, pokažemo velik in dober sad tedanjih žrtv, da smo deset let tedaj tako slavno priporočene miru uživali s pridom in dogradili v svojem domu odlične kos notranjega kulturnega, gospodarskega in socialnega napredka.

Tako obširna proslava solunskih zmag je imela veliko nalogo manifestirati pred celim svetom našo slovo, našo skupno ljubezen do domovine, našo ogromno notranjo moč, naše dosedanje uspehe glede popolne premage posledic svetovne vojne in težav, ki jih mora prestopiti vsak novonastali državni organizem.

Nesčetokrat smo mi in vsa javnost podarjali, da moramo Jugoslavlani bolj intenzivno skrbeti, da nas bo svet poznal, da moramo vsako priložnost izrabiti za dvig našega ugleda in slovesa med sosedi in prijatelji, in pa spoštovanja med nasprotniki. To je podlaga uspehov v svetovni igri.

To pot je vlada izvrstno razumela svojo nalogo. Belgrad se je ob solunski proslavi izkazal kot velika prestolnica najmočnejše jugovzhodne evropske države. Belgrad je dal, česar ne bi bili pričakovali. Kdor ga je gledal te dni, je moral biti nanj ponosen. In proslava je govorila zastopnikom Anglije, Francije, Italije, Čehoslovaške, Romunije in stotinam in tisočem drugih inozemcev, ki jih je vlada posredno ali neposredno privabila te dni v našo prestolnico. Vsi ti so po našem trdnem zaupanju dobili o naši državi pri tej priložnosti tako sodbo, da je nobena kleveta ne bo za dolgo dobo več omajala.

Za tako vzvišen namen ni nobena žrtev prevelika.

Narodi so se odzvali. O Srbiji ni da bi govorili. Njim je solunska zmagaja beseda, ki zažge kri v žilah mladih in starih, radi proslave Soluna bi šli dneve in noči daleč in tudi po kolenih kot na božjo pot, kot na kraj, kjer so svoja srca pozabili. Zato nič ni čuda, da je vsa Srbija vstala, vsa praznovala brez izjeme in razlike. Bili so ti dnevi sama »pesma i slava«.

Hrvatje?! Njihovo politično predstavništvo je v manji bojkotov proglasilo bojkot tudi solunski proslavi. Svetozar Pribičević je prorokoval, da ne bo na proslavi nobenega Hrvata in prečanskega Srba. V petek zvečer pa je bil zagrebški kolodvor živa slika neresničnosti teh napovedi. Vlaki iz Dalmacije, Like, Medimurja, Zagorja so pripeljali na stotine in stotine hrvatskih in srbskih kmetov in mladine. Vse te množice so čakale na belgrajski brzovlak, vse na proslavo Soluna. Ves peron zagrebskega kolodvora je bil poln hrvatskih in srbskih narodnih noš. Zagrebčani — najodličnejše osebnosti — so vstopile v vagon s kartami za proslavo. Narod je instinktivno vrgel s sebe verigo nestrpnosti, razbil oklep političnih povelj KDK in z elementarno silo sledil zdravemu čutu ljubezni in hvalečnosti skupni domovini.

Tako je bilo potem na vseh postajah. Vstopali so zastopniki prosvete, gospodarstva in politike, Skavti, Sokoli, Omladinci, Četniki, Narodna obrana, Orjunaši itd. brez razlike stuj in strank, vsi v uniformah in z zastavami, vsi na proslavo, vse je govorilo o proslavi — kot da bi Pribičevićeve napovedi ne bilo.

Mi Slovenci imamo posebno srečo, da v jubilejnem letu Jugoslavije naš voditelj vodi našo državo. Zato smo dvakrat dolžni, da smo hvaležni in veseli. Po svoji skromni moči smo to dokazali. V lepem številu smo se od-

zvali, zlasti naše mladinske organizacije so poslane lepa zastopstva.

In ko je češkoslovaški general v sobodo dopoldne ob slovesnem sprejemu poljubljala našo solunsko zastavo, je iz vozov istega vlaka lonela pesem slovenskih fantov in deklet.

Bili smo z njimi v duhu vsi Slovenci. Le svoje stare bolezni in sramote se ne moremo otresti. Liberalna stara zakrknjenost in omejenost je to pot triumfirala. Naši samostojni demokrati so sramoten bojkot izpeljali. Nobenega zastopnika liberalnih organizacij ni bilo mogoče opaziti. Kaj je liberalcem država, kaj narodno slavlje, kaj kri junakov, kaj spomin naše skupne zmagaje — če oni niso v vladi! Oni so dobri patrioti — za dobro nagrado. Kot taki so se tudi to pot izkazali. Za

skupnost nimajo nobenega smisla, nanjo nobenega ozira, zanjo nobene žrtve. Ali pa se zavedajo, da zato oni za skupnost tudi nobene vrednosti nimajo?

Belgrad ni še videl takih slavnosti. Inozemstvo nas še ni gledalo v tako svečani obleki. Sami v sebi smo se spoznali in izkazali smo se, ločili smo se. Le redki so, ki so šli med mrzle brezbrizneže in cinične prezirljivce najlepših in najsvečanejših skupnih svetinj, pa je prav, da so se izkazali tudi ti po svoje.

Topovi, ki so to pot odmevali v prestolici ob Savi, so peli slavo miru in slavo moči mlade Jugoslavije, ki raste in se krepi, da čuva svoj s tolikimi potoki krvi, s tako neizmernim trpljenjem kupljeni mir. Odgovarjali so jim udarci hvaležnih src po vsej državi.

Belgrad v dneh svečanosti

Belgrad, 8. oktobra. (Tel. Slov.) Nedelja je bila za narodne mase višek proslav. Takega dne Belgrad še ni videl. Tolikih ljudskih mas ni še imel v svojem okrilju. Bila je to imponantna revija naše sedanje narodne moči. Veličasten sprevoz je skoro dve uri korakal po glavnih belgrajskih ulicah proti Kalimegdanu. Ves čas je vladal vzoren red. Občinstvo se je obnašalo disciplinirano. Policija je bila na vrhuncu svoje vloge in orožništvo je svojo težko službo vršilo z doslej nepoznano, izredno vlnudnostjo in obzirnostjo. Vses ta svečani mir in to dostojanstvo pa je tako vplivalo na posameznike kakor na mase, da je bilo treba samo na d' re besede, pa je narod ubogal in točno vršil navodila službujočih organov in rediteljev.

Svečanost se je začela s topovskimi streli savskih onitorjev.

Otvoritev Invalidskega doma

Ob 8. zjutraj je množica hitela k otvoritvi Invalidskega doma. Nj. V. kralj je zastopal polkovnik Antonij Cekič, vlado pa ministra Stjepan Barič in Čeda Mihajlovič. Stopane so bile mnoge narodne in dobrodelne organizacije, zlasti veliko zastopnic ženskih društev. Ko je polkovnik Cekič v imenu Nj. V. kralja otvoril slavnost, se mu je zahvalil vodja Invalidske organizacije polkovnik Lazarevič v lepem govoru, v katerem je zatrjeval, da je prva misel vojnih invalidov današnji dan veljala Nj. V. kralju, ki vodi jugoslovanski narod in svojo vojsko od solunskih borb v današnjo slavo. Dalje je polkovnik Lazarevič izrazil zahvalo kraljevi vladi in govoril o pomenu Invalidskega doma.

Počastitev groba francoskih junakov

Ob pol 10. dopoldne je maršal Franchet d'Esperay posetil s celokupno francosko delegacijo grob francoskih junakov, ki so padli v svetovni vojni na srbski zemlji. Maršala so pred grobom sprejeli zastopnik vlade, župan Kumanudi, Ljuba Davidovič, general Kalafatovič, francoski poslanik Dard in zastopniki organizacij. Maršal je položil lovorov venec s francosko trobojnico na grob. Trobojnica nosi napis: »Francoskim junakom — maršal Franchet d'Esperay in francosko zastopstvo«.

Zastopnik kralja polkovnik Sarič je istotako v kraljevem imenu položil venec s trakom: »Slava in zahvala — Aleksander«. V imenu jugoslovanske vojske je vrgel čast francoskim junakom pomočnik vojnega ministra general Miloš Jovanović s tem, da je položil venec s napisom: »Junakom zavezniške francoske vojske, ki so hrabro padli v skupnem boju zavezniške vojne 1914—1918 — njihovi zvesti tovariši vojske in mornarice kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Maršal je nato obiskal grob vojvode Putnika in vojvode Mišića. Na vseh potih so maršala spremljali iskreni pozdravi občinstva. Ulice so odmevale klicev »Živela Francija! Živel naš vodja!«

Veličasten sprevoz

Središče in glavna točka vseh slavnosti, pri kateri je mogel sodelovati ves Belgrad in vsi udeleženci, ki so prihiteli ta dan iz najrazličnejših in najoddaljenejših krajev domovine, je bil slavnosten sprevoz po mestu. Vse glavne ulice so bile okrašene z zastavami. Vsaka hiša je istotako imela svojo na dno in

državno zastavo. Vsa okna so zasedli gledalci. Vse trotoarje pa špalirji množic gledalcev.

Sprevoz je otvorila fanfara kraljeve garde. Takoj za njo so se peljali invalidi, slepi in hromi, ki niso mogli hoditi. Narod je junake in mučenike pristrčno pozdravljala, pa tudi solznih oči je bilo pri tem pogledu veliko. Za njimi so šli ostali invalidi s polkovnikom Lazarevičem in dr. Rajšem na čelu.

Za invalidi so šli četniki s svojo zastavo v ospredju. Nato dobrovoljci, rezervni častniki, člani Rdečega križa, Narodna odbrana, Jadranska straža, aeroklubi.

Drugi del spreveda so tvorile različne narodne, kulturne in dobrodelne organizacije. Tretji del je prišel z velikim in močnim zastopstvom ženskih organizacij, nakar so zopet sledila razna mladinska zastopstva, zlasti ruska mladinska društva. V vsakem oddelku spreveda so bili zastopniki iz vseh krajev države, vse je občinstvo prav živahno pozdravljalo.

Slovenci

Veliko pozornost je posvečalo občinstvo zastopstvu iz Slovenije. Vodil ga je poslanec Zebot. Občinstvo je občudovalo slovenske narodne noše, katero skupino so organizirali Ježenci iz ljubljanske okolice. To skupino je občinstvo posebno živahno in veselo pozdravljalo. Kjerkoli so se prikazali Slovenci, ni bilo klicev »Živela Slovenija!«, »Živeli bratje Slovenci!« ne konca ne kraja. Sprevodu se je videlo, da smo Slovenci med belgrajskim občinstvom zelo dobro zapisani. Zastopstvo iz Slovenije so tvorile same zastopnice in zastopniki slovenskih katoliških društev. Nasprotniki so se kot po načrtu proslavi odtegnili.

Med sprevozom je igrala cela vrsta godb.

Pozdrav in poklon vladarju

Ko je sprevoz prišel do kraljevega dvora, je stopil na balkon Nj. V. kralj v družbi francoskega maršala. Vse zastave so se Nj. V. kralju poklonile. Sprevoz in ostalo občinstvo je dvigalo roke in viharno pozdravljalo: »Živel kralj! Živel kralj!« Kralj je ostal na balkonu, dokler ni odšel mimo ves sprevoz. Neprestano je bil deležen viharne manifestacije, na katere je ozdravljaj s pokloni in vojaškim pozdravom.

Na proslavo solunskih zmag je prisel tudi predsednik mednarodne zveze bivših vojakov g. Raisdorf. Na kolodvoru ga je sprejel odbor organizacije rezervnih častnikov in vojakov.

Druge slovesnosti

Popoldne ob pol 4. je bila svečana otvoritev doma srednješolske matice za vojne sirote. Ta organizacija se je ustanovila l. 1917. v Solunu in je s tem dosegla prvi del svojega programa.

Otvorila je ta dan občina belgrajska tudi velik nov park v gornjem delu mesta in spomenik »Zmagovalcem«. Otvoritvi je prisostvoval francoski maršal. Izvršil je otvoritev župan Kumanudi in spremstvu Ljube Davidoviča, ministra Pere Markoviča in celokupnega občinskega sveta.

Predavanje o solunskih zmagah.

V nedeljo zvečer od petih do šestih je v svečani dvorani častniškega doma predaval o pomenu solunskih zmag general Kalafatovič, bivši divizionar v Ljubljani.

Parada vojske

Belgrad, 8. oktobra. (Tel. Slov.) Tudi drugi dan velike narodne slovesnosti je bil istotako, kakor včerajšnji, veličasten. Nepregledne mase ljudstva, več stotisoč, so sodelovale na tej proslavi, da izkažejo čast padlim vojakom naše vojske in naši državni ideji. Pregled čet, ki se je izvršil pred več kakor stotisoč gledalci, ki so z velikanskim navdušenjem spremljali vsak pojav novih vojni enot, se je končal nadvse lepo in dobro. Vojaštvo je defiliralo pred masami in je zapustilo globok, sijajen in nepozaben vtis, veličasten vtis moči in bodočnosti naše vojske. Ljudstvo je vojsko pozdravljalo izredno pristrčno in iskreno. Splošna radost je vladala na Banjiškem polju, kjer se je ta parada vršila.

Posebno pa se je na tej svečanosti pokazala globoka ljubezen prebivalstva do kraljevega doma. Nj. V. kralj in Nj. V. kraljica sta bila predmet tako burnega in tako živahnega manifestiranja, kakor ga še nismo imeli prvo videti.

Ze zgodaj zjutraj ob 6. so pričele odhajati nepregledne množice sveta na Banjico. Vsa prometna sredstva so sprejemala vse te ogromne mase sveta in jih prevajale na mesto parade. Ogromne množice pa so šle peš, da bi dobile kako mesto. Vse organizacije, ki so prišle, so aktivno sodelovale na tej proslavi. Vse belgrajske ulice so bile polne ljudi, ki so živahno pozdravljali vsako delegacijo.

Ko sta se zjutraj okrog 9. skozi te nepregledne mase ljudstva peljala Nj. V. kralj in Nj. V. kraljica s svojim spremstvom, jima je od dvora do prazničnega mesta prirejalo ljudstvo živahne ovacije. Na Banjici je bila v sredini postavljena velika tribuna, lepo okrašena z zastavami in cvetjem. V sredini tribune je bilo mesto za kraljevi par, člane vlade in zastopnike tujih držav. Na tej tribuni smo opazili predsednika vlade g. dr. Korošca z vsemi člani vlade, g. Ljubo Davidoviča in ostale voditelje parlamentarnih skupin, belgrajskega župana g. dr. Kumanudija, celo generaliteto, narodne poslance, med njimi gg. Sušnika, Smodeja, Vesenjaka, Bedjaniča, Strčina, Zebota in druge, ter zastopnike vseh gospodarskih organizacij.

Ko so prihajali posamezni delegati, jim je zbrano ljudstvo prirejalo živahne manifestacije. Pristrčno so bil sprjeti delegati vseh držav, Češkoslovaške, Francije, Italije, Romunije, Belgije in Grčije.

Nad vse sijajen pregled čet

Ko je prisel Nj. Vel. kralj na slavnostni prostor, je ob vhodu zajahal divnega konja in v družbi maršala Francheta d'Esperaya, vojnega ministra gen. Hadžića in zastopnikov tujih delegacij, je jahajoč obšel vse enote, ki so sodelovale pri današnji svečanosti. Nj. Vel. kraljica pa je sedla v bogato okrašeno ekvipažo, v katero so bili vpreženi štirje pari lepih belcev. Nj. V. kraljica je bila predmet živahnih in pristrčnih pozdravljanj. Ko je Nj. V. kralj prisel na tribuno, ga je sprejel predsednik vlade g. dr. Korošec, s katerim se je Nj. V. kralj pristrčno rokoval ter se z njim dalj časa razgovarjal. Nato je Nj. V. kralj pozdravil navzoče in se s posamezniki razgovarjal.

Okrog pol 10 se je pričel sijajen in svečan pregled čet. Ne samo prebivalstvo in zastopniki našega častniškega kora, marveč tudi tuji zastopniki so z navdušenjem in občudovanjem zrl na pohod naše hrabre vojske. Množice so neprestano vzklikale: »Živela naša hrabra vojska!« Ti klici so odmevali iz stotisoč grl, ko so posamezne naše enice defilirale pred vrhovnim poveljnikom Nj. V. kraljem. Najživahnejši pa je bil pozdrav mornarice. Defiliranje se je izvršilo po posebnem redu. Najprej so defilirali pešci, nato artilerija in osvale enote, končno pa je defilirala tudi naša avijatika. Najprej je priletelo 42 letal, nato 20, nato pa še 40 zelo nizko in v izredno tihem redu. Ko so aeroplani izginili nad Belgradom, je bila svečanost naše vojske zaključena.

Defiliranje je trajalo nad dve uri. Napravilo je sijajen vtis. Vsi člani zavezniških vojsk so izražali svoje navdušenje. Naglašali so polno pohvalo discipline in sijajnih izgovorov naše vojske. Vsi so čestitali Nj. V. kralju, ki je sprejemal čestitke. Po defiliranju se je priredilo kosoč članom organizacij, ki so prišli v Belgrad. Pri-

čelo se je splošno veselje. Vsi, ki so prišli v B-grad na to svečanost, bodo gotovo odnesli najlepše vtise o lepem sprejemu naše prestolice, še bolj pa o moči in sili naše države.

Brzjojavne čestitke iz Hrvatske

r Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je dobil številne brzjojavne čestitke iz vseh krajev naše države, med drugim veliko iz Hrvatske. Tako je n. pr. prejel brzjojav nadškofa križevaškega. Zanimiv je brzjojav iz Karlovca, ki se glasi: »Vrhovno vodstvo organizacije Svobodne hrvaške seljačke stranke se na današnjem sestanku pridružuje splošni radosti naše države, ki se danes izraža v proslavi desetletnice prebitja solunske fronte, in apelira na kraljevo vlado, da uredi v državi razmere v zadovoljstvo enakopravnih Srbov, Hrvatov in Slovencev.« — Vseposod iz države prihajajo poročila, da se je v vseh mestih vršila proslava na zelo svečan način, posebno v Zagrebu.

Povišanje in odlikovanje častnikov

r Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na današnje svečanosti je Nj. V. kralj podpisal velik ukaz o napredovanju aktivnih in rezervnih častnikov. Med njimi je največje število Slovencev, ki so povišani. Ravno tako je izšel velik ukaz o odlikovanjih.

Proslava v Zagrebu

č Zagreb, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je v Zagrebu vršila proslava prebitja solunske fronte. Vse čete zagrebske garnizije so prisostvo le službi božji na Mažuraničevem trgu. Nato so čete defilirale pred armadnim generalom Matičem. Defiliranju so prisostvovali zastopniki oblasti, uradništvo, tuji konzuli in veliko število meščanstva, ki je gledalo vzoren defile. Med defiliranjem so krožila nad Zagrebom letala.

Dar Hrvatice

kraljici Mariji

Med udeleženkami iz Hrvatske, ki sta jih vodili gospe Kovačević in Bedeković, je gospa Jelena Lukšić iz Sunje prinesla Nj. V. kraljici krasno narodno nošo, ki jo je sama vesela mesecev vezla. Noša je prekrasno delo. Nj. Vel. kraljica je gospo Lukšić sprejela v avdienco in vsa radostna sprejela prelepo darilo od hrvatske žene.

Grške čestitke

v Atene, 8. oktobra. (Tel. Slov.) Grški listi posvečajo belgradski proslavi solunske fronte obširne članke in pri tem naglašajo posebno, da se je proboja udeležilo 9 grških divizij, ki so bile za uspeh odločilne. Listi izražajo upanje, da bo opomba na to dejstvo olajšala grško-jugoslovanski sporazum, za katerega dospe Venizelos jutri v Belgrad.

Krvav shod KDK

č Zagreb, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je vršila v Cetinogradu skupščina KDK, ki je potekala zelo burno in krvavo. Na zborovanju na skupščini so bili navzoči pristaši vseh strank. Proti izvajanjem govornikov, ki so ostro napadali režim, posebno Davidoviča, je padlo več ugovorov. Ko so nato zborovalci, ki odobravajo Spahovo politiko, na napade govornikov reagirali, so jih napadli pristaši KDK, pri čemer je prišlo do ostrih spopadov, v katerih so dva pobili. Zdi se, da sta oba pristaša dr. Spahe. To je splošen položaj stvari. Zato je tudi nerazumljivo pisanje zagrebskega časopisja, ki je naklonjeno KDK, ki pravi, da so pretep izzvali Spahovi pristaši, čeprav to časopisje samo priznava, da je bilo na zboru le okrog 20 Spahovih pristašev, pristašev KDK pa je bilo po poročanju časopisja KDZ okrog 20.000 (kar je pa, milo rečeno, zelo pretirano). Dogodki v Cetinogradu najbolj slikajo nazorno delo KDK. Potrebno je, da se ta slučaj vsestransko preišče in ugotovi pravi krivci.

HMELJ.

v Nürnberg, 8. okt. (Tel. Slov.) Dovož hmelja 50 bal, prodanih je bilo 50 bal. Cena tržnemu kmeľu 125—135, Hallertau 210—225. Tendence mirna.

ZITO.

Budimpešta, 8. okt. (Tel. Slov.) Tendence (vrsta. Pšenica: okt. 26.44—26.50, zaklj. 26.52 do 26.54; marec 29.20—29.28, zaklj. 29.24 do 29.26; maj 29.96—29.98. Rž: okt. 25.54—25.60, zaklj. 25.64—25.68; marec 27.94—28.10, zaklj. 28.10—28.12. Koruza: maj 29.90—29.96, zaklj. 29.96—29.98; julij 30.50—30.80.

KOVINE.

v London, 8. okt. (Tel. Slov.) Baker: per kasa 64.625—64.75; tri mesece 65—65.0625; Elektrolit 71.25—71.75; Best Selected 68 do 69.25; Strong 96. Cin: per kasa 218.75—219; tri mesece 216.75—217. Svinec: bližnji 22, tuji 71.50. Cink: bližnji 23.875; tuji 24.1875. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg.: 59.5—60. Bela pločevina 18.25. Zivo srebro: 23.5—24. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Wolfram 15.875. Platina: surova 17. Srebro 26.75—81.25. Zlato: 84.115.

Veliko grmenja, malo dežja

V Dunajskem Novem mestu poteklo vse mirno

Dunajsko Novo mesto, 7. oktobra. Snoči so se po ulicah zbirale razne skupine, ki so govorile edinole o tem, kaj bo prinesla nedelja. Velika množica je gledala prihod in razvrstitev oddelkov heimwehrovcev in socialnih demokratov. Nihče ni mogel priti brez legitimacije v mesto. Vlak za vlakom je prihajal na postajo, kjer so železniški nameščenci opravili velikansko delo in se je ves promet izvršil brez vsakega incidenta. Ob sedmih zjutraj so se formirale heimwehrovske skupine na telovadišču, odkoder so v šestih oddelkih korakale v mesto. Na čelu zadnjega oddelka je korakalo 200 dunajskih bojnikov. Heimwehrovcev je bilo približno 17.000, socialnih demokratov pa okoli 50.000. Mesto, ki je socialistično, je bilo v rdečih zastavah. Med Pottendorffom in Dunajskim Novim mestom so orožniške patrle našle skupino približno 130 komunistov, ki so nameravali iti v Dunajsko Novo mesto. Orožništvo je to skupino ustavilo, jo eskortiralo na postajo v Pottendorff, kjer so jih spravili v vagone, da jih zopet odpravijo na Dunaj. Med potjo pa je več teh komunistov skočilo z vlaka, vendar pa jih je orožništvo zopet ujelo. Zborovanje in pohod heimwehrovcev je bil končan približno ob 13. uri. Izvršilo se je popolnoma po določenem programu. Ob 13 je bilo dano znamenje za konec prireditve in zadnji oddelki so v strnjenih vrstah odkorakali. Po odhodu heimwehrovcev so voditelji in funkcionarji socialnih demokratov zasedli glavni trg. Na balkonu magistrata so stali socialnodemokratski poslanci ter župan mesta Ofenbeck. Kmalu nato je nepregledna množica zasedla obsejni trg. Zbrani pevski zbori so zapeli več pesmi, na kar so se vrstili razni govorniki. Za časa odhoda je na enem delu trga nastal nemir. Pri magistratu se je opazilo močno gibanje med množico. Ena skupina je gestikulirajoč razdeljevala letake. Ugotovili so, da gre za skupino komunistov. Zborovanju socialnodemokratskih organizacij je sledil pohod formacij Schutzbunda, ki je bil končan ob 15.45. Bataljoni Schutzbunda so korakali po določenem načrtu po vzorcu bivšega avstrijskega regimenta. Po raznih govorih so godbe na glavnem trgu intonirale obenem pesem dela, na kar se je pričel odhod. Ob 16.15 je bil trg zopet popolnoma prazen in mesto je zavzelo svoje običajno lice. Od 131 komunistov je bilo 60 aretiranih, ki so hoteli razdeljevati letake ter izzvati nemire. Med aretiranci je tudi češkoslovaški komunistični poslanec Viktor Stern in urednik brnskega komunističnega dnevnika Rovnost Slansky. Vsi aretirani komunisti so bili izročeni okrožnemu sodišču.

v Dunaj, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Policija je danes aretirala še nadaljnje komuniste na podlagi materiala, ki ga je našla pri hišnih preiskavah v centrali stranke.

v Pariz, 8. okt. (Tel. »Slov.«) »Petit Parisien« izraža mnenje, da je notranjepolitična kriza v Avstriji dosegla včeraj svoj višek in da je svet radi usode avstrijske republike lahko bolj miren. Levičarski listi naglašajo, da Mussolini na Avstrijo ne sme stavljati nobenega upanja. »Eche de Paris« piše, da se te manifestacije nikakor ne smejo uvaževati kot nov dokaz za življensko nesposobnost Avstrije in za potrebo priključitve Avstrije k Nemčiji. List kritizira, da je vlada sploh mogla dati cesto na razpolago uniformiranim in oboroženim strankarskim gardam.

Seipel odgovarja

v Dunaj, 8. okt. (Tel. Slov.) Državni kanceler dr. Seipel je na odprto pismo, ki so ga avstrijska mirovna društva naslovila nanj radi 7. oktobra, danes odgovoril: Ker je 7. oktober, katerega so mnogi napovedovali kot katastrofalni dan, potekel brez krvavih dogodkov, jim zagotavljam, da sem prej ko slej z njim edin v tem, da se vse stori, da se ohrani mir. V metodah pa ne soglašamo. Nasilna prepoved prireditve bi gotovo ne služila miru. Razdraženost in napetost bi ostala in bi dne 7. oktobra ali pa pozneje še vendar povzročila spopade. Mir se more zagotoviti samo z mirovnimi metodami. Mir v notranjosti države se ravnotako malo, kakor mir med državami more diktirati, temveč se mora izdelati.

Igra z mornariškim dogovorom

v London, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Sedaj se med angleškim in francoskim zun. ministrstvom vršijo razgovori radi objave mornariškega kompromisa, ki se pričakuje koncem tega tedna. Kakor poroča »Daily Telegraph«, se bodo obenem z dokumenti o mornariški pogodbi objavile tudi izjave o nastanku zakasnitve objave in o interpretaciji gotovih dvomljivih točk. Ravno ta skupna interpretacija pa je posebno težka, ker vztraja Francija pri tem, da naj angleško-francoska kooperacija ostane tudi potem, če propade mornariški kompromis, dotim želi London, da ne bi bilo niti videza, da še nadalje obstoji obširna angleško-francoska pogodba, ki bi bila nezdržljiva z angleško tradicijo in locarnskimi pogodbami. Poročevalec je mnenja, da bosta Italija in Združene države, in sicer Italija kot signatarna država iz Locarna, v tem smislu zahtevali pojasnila.

Italijanski listi so že v soboto vedeli poročati, da je italijanska vlada v Parizu in Londonu izročila note, ki predstavljajo njen odgovor na francosko-angleški mornariški dogovor. Kakor poroča današnji »Temps«, pa te note do danes še niso bile vložene na Quai d'Orsayu. V ostalem objavlja vlada »Temps« pomembno vest, da bo angleško-francoski mornariški dogovor skupno z znanimi »tremiti notami«, ki so izšle pred sklepom pogodbe, objavljen še tekom tega tedna. Obenem se bo objavil skupen memorandum angleške in francoske vlade, v katerem se bo očrtal namen in cilj pogodbe.

V londonskih političnih in parlamentarnih krogih so zelo razočarani in vznemirjeni radi italijanske note. Dasi se je v Parizu že več mesecev v vseh političnih krogih vedno ugotavljalo, da je Francija sklenila z Anglijo mornariški kompromis samo zato, da zboljša svoj položaj nasproti Italiji, so v Londonu »bridko raz-

očarani«, da Italija v svoji noti tako energično odklanja mornariški kompromis kot poskus, da se razmerje sil v Sredozemskem morju premakne.

Italijanske zahteve

v Rim, 8. okt. (Tel. Slov.) O italijanskem odgovoru na angleško-francoski mornariški kompromis se sedaj doznava, da fašistična vlada ne vidi vzroka oddaljiti se v razorožitvenem vprašanju od svojega dosedanjega stališča. Italija ne more smatrati za mogoče, da bi se razorožitev omejila samo na kopno, ali na morje, ali na zrak. Dalje ne more biti razorožitev samo predmet razprav nekaterih držav, temveč se mora razširiti na vse države. Italijanski odgovor potem dobesedno ponavlja lansko izjavo Mussolinija v senatu. Italija je a priori pripravljena, da kot najvišjo mero za svojo oborožitev sprejme vsako število, tudi najnižjo, s pogojem, da ne sme te številke presegati nobena evropska kontinentalna država. Nota dalje ugotavlja, da se lojalnost italijanskih ciljev ne more objasniti bolje, kakor z izjavo, da Italija slejko prej daje prednost globalni omejitvi tonaže mesto po posameznih kategorijah.

Vsaki državi mora biti dano na prosto, da določeno skupno tonažo za zgraditev ladij postavi po svoji uvidenosti, kakor je najbolj ugodna za njen položaj. Italija ima n. pr. preko Sueza, Gibraltarja in Dardanel samo tri zveze z ostalim svetom, ima silno razvito obalo z zelo obljudenimi mesti. Ohranitev zveze z dvema velikima otokoma je naravnost življenskega vprašanja. Nato omenja nota washingtonsko pogodbo, v kateri so gotove posamezne določbe posebno primerne, da posredujejo svetu v resnici mirovne namene največjih pomorskih držav. Nota končuje z zagotovitvijo, da je Italija odločena, sodelovati pri vsaki razorožitvi, ki bi mogla služiti konsolidaciji in obnovi.

nikom vseh potniških razredov dajali na razpolago program mednarodnih brezžičnih oddajnih postaj. Ze koncem oktobra bo stvar urejena na progi Budimpešta-Dunaj. Pripadajoča bo znašala bo znašala za prvo uro 70 vinarjev, za daljše vožnje pa se bo znižala do 40 vinarjev na uro. Vsak sedež bo imel svojo slušalko.

Nemci v ČSR naj bodo zadovoljni

v Praga, 8. okt. (Tel. Slov.) V Iglavi je bil včeraj shod nemške kršč. soc. stranke, na katerem je govoril minister Mayer-Harting, da je s sodelovanjem nemških vladnih strank v Češkoslovaški bil ustavljen proces proti nemstvu. Uspehi so sicer skromni, vendar pa stoji država v začetku nove zgodovinske periode. V ostalem pa je aktivizem danes takorekoč skupen program Nemcev na Češkoslovaškem. Sedaj so

spori o metodah. Nemci nimajo vzroka predčasno stremeti po izpremembi večinskega razmerja, ker ravno sedanja večina izpolnjuje nemške aktualne zahteve vsaj v važnih vprašanjih.

Radikali v Parizu popustili

v Pariz, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Današnja vest levičarskih listov, da sta bila oba cerkvi prijazna člena finančnega zakona, s katerima naj se omogoči vrnitev zaplenjenih cerkvenih posestev in zopetna pripustitev verskih redov v Francijo, prišla v načrt finančnega zakona brez predhodne vednosti radikalnih ministrov, je v Parizu zelo presenetila. Smatra se, da ni izključeno, da je bila ta vest lansirana v javnost samo zato, da se razbremenijo ministri.

Poincare obljublja dvojezične šole.

v Pariz, 8. okt. (Tel. Slov.) Poincare je danes ob priliki otvoritve nove šole v Didenhofenu ponovil svečano obljubo, da bo najskrbneje gledal, da se ohrani tradicionalni statut za dvojezične šole. On sam hoče osebno skrbeti za to, da se bo ta obljuba lojalno izvršila. Nato je Poincare v zvezi s svojimi spomini na zgodovino Didenhofena ostro napadel Nemčijo.

Romunija dobi posoilo

v Bukaršt, 8. okt. (Tel. Slov.) Od včeraj vlada v vladnih krogih zopet velik optimizem glede romunskega zunanega posojila. Po najnovejših poročilih iz inozemstva se je posrečilo romunski vladi s pojasnili o rudniškem zakonu razpršiti zadnje pomisleke angleških bank tako, da so angleške banke umaknile svojo zahtevo, da bi se romunski rudniški zakon izrekel za neveljavnega.

Macdonald na Dunaju

v Dunaj, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Voditelj angleške delavske stranke Ramsay Macdonald je prišel na Dunaj v spremstvu pristaša Mosleya ter njegove soproge in hčere. Macdonald je pripotoval semkaj na oddih. Dne 18. oktobra dospe na Dunaj francoski vojni minister Painleve in bo imel tu predavanje, potem pa bo odšel v Prago.

Maskirani jezdeci nad vstaše

v Pariz, 8. okt. (Tel. Slov.) Časnikarska agentura Fournier poroča iz gorovja Atlas v Maroku: Pred osmimi dnevi so poročale francoske predstraže, da pripravljajo 100 mož broječa četa vstašev-domačinov napad na sosedno ozemlje. Zato sta se dve četi francoskih jezdecov na kamelah maskirali kot karavano avinskih trgovcev. Orožje in strojne puške so skrili v prazen zaboj. Maskirani jezdeci so prodrli komaj par kilometrov, ko so jih vstaši nenadoma napadli in obkolili. Naenkrat so jezdeci postavili strojne puške in napadli vstaše, od katerih so tri četrtine pobili ali ranili. Ostanek je skušal zbežati, toda zasledovali so jih neusmiljeno ter jih deloma pobili, deloma pa ujeli.

Dnevi nesreč in nezgod

V Prestranku pri Postojni je v soboto ponoči nastal požar, ki je vpepelil dve hiši. Škoda znaša 350.000 lir. Domneva se, da je bil požar podtaknjen.

v Bukarešt, 8. okt. (Tel. Slov.) Včeraj zvečer sta na postaji Palanka trčila skupaj dva tovorna vlaka. Razdejanih je bilo 29 vagonov, ki so zgoreli. Ubili so trije železničarji, težko ranjenih pa je dvanajst.

v Berlin, 8. okt. (Tel. »Slov.«) V nedeljo se je v Berlinu pripetila težka nesreča na cestni železnici. Na nekem križišču se je električni voz z vso silo zaletel v drugi voz cestne železnice, ki je bil natlačeno poln in ga prevrnili. 7 potnikov je bilo težko ranjenih.

v Milan, 8. okt. (Tel. »Slov.«) V Neaplju gradijo novo cesto, da se središče mesta zveže direktno s predmestjem vil Vomero. Pri tem se je v dolžini 50 metrov udrla zemlja in pokopala pod seboj oddelke delavcev. Izpod razvalin so potegnili sedem mrtvih delavcev in tri težko ranjene. Uvedla se je stroga preiskava, ker se zdi, da je nesrečo zakrivila nemarnost gradbene družbe.

v Pariz, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Francoski kolonialni minister Perrier, ki se je prejšnji teden težko poškodoval pri neki avtomobilski nesreči, in ki leži v bolnici v Grenoblu, se je moral podvreči operaciji. Zdravniki so ugotovili, da si je Perrier zlomil roko in pretegnil kito. Operacija je dobro uspela.

Glasbena Matica v Katowicah

Poznanja. Po prvem koncertu na poljskih tleh v starodavnem Krakovu so se ustavili Matični pevci na poti do Poznanja in Warszawa dne 4. oktobra tudi v črnih, industrijskih Katowicah na sleških tleh, kjer so istega večera priredili pri polno zasedeni hiši v poslopju Teatra Polskego svoj drugi koncert. Navzoči so bili sam vojvoda katoviški dr. M. Grazyinski in zastopniki vseh političnih oblasti ter kulturnih organizacij.

Novosadska vremenska napoved. Oblačno, vetrovno. Dežja ne bo.

Dunajska vremenska napoved. Toplice, začasno jasno.